

Kyrkan i gränslandet

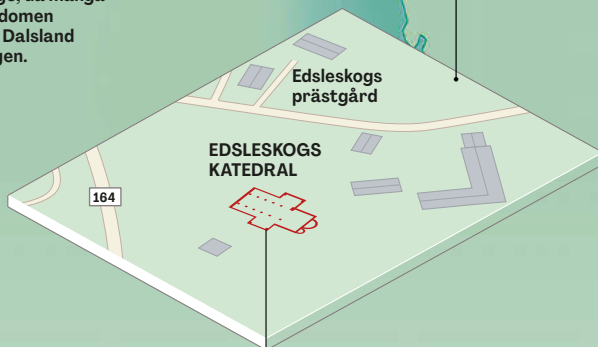
AV JOHAN JARNESTAD OCH MATS KARLSSON

Gränslandet mellan Norge och Sverige kallades under medeltiden för *Markerna*. Det var ett diffust område i nordvästra Dalsland, sydvästra Värmland och nordöstra Östfold i Norge. I sydöst gränsade det till Dal. Ingetdera av områdena deltog i kungaval eller ledungen, som var tidens krigsorganisation.

Till *Markerna* sökte sig ofta norska upprorsmän när de utmanat kungamakten och drevs till reträtt.

På 1090-talet försökte kung Magnus Barfot erövra området men besegrades av en svensk här under kung Inge den äldre.

Gränsen reglerades på 1260-talet. Det skedde troligen som en följd av sockenbildningen i Sverige, då många kyrkor byggdes över landet och kristendomen befästes på allvar. Först 1508 nämndes Dalsland som namn på områdena för första gången.

Edsleskogs gamla kyrka brann först 1568, återuppbyggdes i mindre format och brann ned helt 1902. Men hur den såg ut som störst har fallit i glömska. Först 2019–2021 grävdes delar av den ut, av Lödöse museum. Att den varit så stor, 48 meter lång och 29 meter bred över korsarmarna, var inte känt. Det är något mindre än Riddarholmskyrkan i Stockholm och något större än Mariakyrkan i Sigtuna.

Bland fynden finns ett par hundra mynt, från sent 1100-tal till 1600-talet. Man har även hittat en dopfunt, pärlor från radband, ett rökelsekar, en förgylld fingerring i brons och en intakt kvinnograv i norra korsarmen.

Fynden visar att kyrkan byggts ut under 1200-talet, sannolikt för att tillströmningen av pilgrimer ökat. De besökte det lokala helgonet sankt Nicolaus heliga källa, en del av dem på sin väg till Olav den heliges grav i Nidaros.

Edsleskogs katedral,
(fritt efter förlaga
från Lödöse museum).